

EL FIL D'ARIADNA

**EL LLEGAT
ENVERINAT
DE BARTOMEU**

**COM ENSORRAR
EL MILLOR CLUB
DEL MÓN**

**MARTA
RAMON GORINA**

EL LLEGAT ENVERINAT DE BARTOMEU

EL FIL D'ARIADNA
128

© 2022 Marta Ramon Gorina

© 9 Grup Editorial, per l'edició
Angle Editorial
c. Mallorca, 314, 1r 2a B · 08037 Barcelona
T. 93 363 08 23
www.angleeditorial.com
angle@angleeditorial.com

Disseny de la col·lecció i de cobertes: J. Mauricio Restrepo

Primera edició: març de 2022
ISBN: 978-84-19017-14-7
DL B 3989-2022
Imprès a Romanyà Valls, SA

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre,
ni la incorporació a un sistema informàtic, ni la transmissió
en cap forma ni per cap mitjà, sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per gravació
o altres mètodes, sense el permís previ i per escrit dels titulars del copyright.

Marta Ramon Gorina

EL LLEGAT ENVERINAT DE BARTOMEU

Com ensorrar el millor club del món

 Angle Editorial

Taula

1. «**Tenim triplet i tenim trident**»,
Josep Maria Bartomeu 11
 2. «**Al 200%**»,
Jordi Mestre 27
 3. «**Ayer estaba paseando al lado de las vacas**»,
Quique Setién 43
 4. «**No nos alcanza**»,
Leo Messi 65
 5. «**Bartomeu no cumplió con su palabra**»,
Leo Messi 83
 6. «**Algú ha ficat la mà a la caixa**»,
Emili Rousaud 93
 7. «**Han caigut *casco*tes del sostre...**»,
Carles Tusquets 117
 8. «**No hem portat les set plagues d'Egipte**»,
Jordi Moix 133
 9. «**Hem rebentat la porta!**»,
Patri Guijarro 147
 10. «**Tenim una crisi esportiva, no institucional**»,
Josep Maria Bartomeu 159
- Epíleg** 173

T'imagino encuriosit, reflexiu i, segurament, preocupat. Enyores temps millors i voldries esborrar tot el que ha passat des del triplet del 2015. Et preguntes amb insistència per què el Barça ha arribat fins aquí, amb una caiguda lliure que, molt sovint, sembla no tenir fre ni antídote. La fugida de Neymar, els fitxatges fallits, els sous desorbitats dels jugadors, la planificació esportiva erràtica, la desaparició d'una identitat futbolística pròpia, Messi caminant cap a l'adeu, el Camp Nou en ruïnes, el Barçagate, les factures trossejades, el monstre del deute, les conseqüències de la pandèmia i, al capdavant, un president persistentment negligent amb un somriure inamovible als llavis. El 27 d'octubre del 2020, Josep Maria Bartomeu va deixar el club com un solar propi d'un desastre nuclear, amb conseqüències molt greus per al futur.

Tens a les teves mans un relat periodístic que explica el procés d'aquest col·lapse cuit a foc lent amb noms, cognoms, dates, xifres, seqüències i llocs molt concrets. Aquest llibre no pretén ser un manual impecable d'història viva, ni un estudi exhaustiu de l'economia d'una entitat, sinó una

narració interpretativa de fets viscuts —en la majoria de casos, amb l'autora d'aquestes pàgines allà on passava tot amb un micròfon de RAC1 a la motxilla—. És un treball que es fonamenta a partir de moltes hores de feina, l'accés a múltiples fonts cultivades durant anys, la revisió de centenars de documents i, sobretot, la voluntat d'oferir la versió més autèntica possible dels esdeveniments. Per això, també vol ser un text que reivindiqui el nostre ofici com una eina imprescindible per fiscalitzar el funcionament d'institucions socialment tan importants com el Barça.

1

«Tenim triplet i tenim trident»,

Josep Maria Bartomeu

«Campions, champions, champions!» La megafonia de l'Estadi Olímpic de Berlín és eixordadora i ho impregna tot. Entre els càntics d'eufòria de l'afició, la música dels altaveus i la sensació de viure un moment històric, es fonen els pensaments, les emocions i tot allò que pot captar amb nitidesa un ull humà. Els jugadors del Barça estan impacients per rebre el trofeu de la Champions: són en una mena d'escenari que se'ls fa petit i que vibra mentre salten, criden, s'abraquen i ballen sense fre, gaudint com si estiguessin a punt de levitar i abandonar els seus cossos. Es diuen bajanades inconnexes, celebren el títol, es feliciten i riuen en una festa imparabile. Rakitic, Suárez i Neymar, els autors dels gols, asaboreixen la glòria del protagonisme, amb un Messi exultant que no pot deixar de moure's ni un moment. «Que difícil és arribar fins aquí», pensa en una dècima de segon de lucidesa reflexiva.

Xavi, el capità que aviat deixarà de ser-ho, vol retenir tot allò i gravar-ho per sempre al disc dur de la memòria cerebral. Es pregunta si mai havia somiat un final millor per a

la seva pel·lícula i arriba a la conclusió que, efectivament, no. Immers en aquesta boirina quasi mística, es gira i va a rebre Michel Platini, que arriba amb l'orelluda, la copa més preuada de totes les copes de clubs. S'acosta als seus companys, ha arribat l'hora de la veritat: quina pressa per aixecar-la, ben amunt, al cel de Berlín! Els flaixos els enceguen mentre una pluja de confeti lluent els cau al damunt i sona l'himne de la Champions. L'explosió d'alegria és imbatible. Luis Enrique aixeca els braços enlaire, abraçant un instant màgic que no vol que s'escapi, que li agradaria que fos etern. Aquesta és la fotografia del Barça del 6 de juny del 2015.

Josep Maria Bartomeu i Floreta (Barcelona, 6 de febrer del 1963), empresari del món de les infraestructures aeroportuàries, va presentar la seva precandidatura per ser escollit president del Barça quan havien passat només dotze dies de les celebracions multitudinàries pel triplet d'aquella temporada, que reeditava la gesta del 2009 amb Pep Guardiola. «El triplet, nano, el triplet! Una altra vegada!», repetia Dani Alves des de l'autobús descapotable a un pam d'una càmera de televisió que l'enfocava en primer pla. El 19 de juny, en un acte al Col·legi d'Enginyers, Bartomeu va detallar amb un somriure d'anunci de pasta de dents que el lema amb què s'havien espremut de valent per intentar guanyar les eleccions era «Bo per al Barça». El millor de tot era el logotip: una immensa «B» que reforçava la forma del 3 per simbolitzar el triplet i el trident i que, alhora, concentrava els conceptes «Bo», «Barça» i... Bartomeu.

Ho feia amb un equip majoritàriament continuista, una llista de quinze persones (a les quals se sumarien Joan Bladé i Josep Ramon Vidal-Abarca, que formaven part de la

gestora) només quatre de les quals eren una novetat: Oriol Tomàs, Emili Rousaud, Enrique Tombas i Maria Teixidor. Tota la resta provenien de la junta directiva ja existent, com si simplement haguessin premut la tecla de pausa. Aquell dia, davant d'un auditori ple, Bartomeu va treure pit de l'èxit esportiu encara calent i va fer un anunci engrescador: «Hem tancat un cicle guanyador per obrir-ne un altre amb més recorregut.» Qui li havia de dir que la Champions de Berlín seria l'última de Messi al Barça? Qui es podia imaginar que vindrien anys de tragèdies europees i caiguda lliure? La temptació de tenir un DeLorean com el de *Retorn al futur* és extraordinària.

Els periodistes que seguirien la campanya no sabien el que els esperava: estaven a punt d'atipar-se fins a l'extenuació de veure les imatges del triplet i de topar-se amb les cares de Messi, Neymar i Suárez a cada acte abans de la cita amb les urnes del 18 de juliol. Els socis culers gaudien d'un clima d'èxtasi, omplint les terrasses per assaborir els primers dies assolellats de l'estiu, i qualsevol excusa era bona per posar-se orgullosos la samarreta del Barça, encara ressacosos del que acabaven de viure a Berlín. Allò era festa major i ja ningú se'n recordava de per què s'havien convocat les eleccions, ni de la sanció de la FIFA pel cas de la Masia, ni dels problemes amb la justícia arran de la gestió del fitxatge de Neymar —encara amb molts capítols per escriure's—, ni de la crisi institucional viscuda en la foscor de l'hivern del 2014, amb la dimissió precipitada de Sandro Rosell que va fer Bartomeu president per accident i sense que ningú el votés.

Tret de sortida

Bartomeu va entrar per primer cop al club com a directiu el 2003, amb la victòria rutilant de Joan Laporta. Es va fer càrrec de les seccions de bàsquet, handbol i hoquei, formant part del nucli més afí a Sandro Rosell i crític amb el president. La temporada 2004-2005, la que acabaria amb la primera Lliga guanyada després de sis anys de sequera, va arribar el divorci irreversible entre les dues faccions, enfrontades de manera maniquea. Laporta va destituir Bartomeu el 2 de març per haver discrepat públicament de la seva opinió durant la presentació de Manolo Flores com a nou entrenador de l'equip de bàsquet. I això que, suposadament, Laporta i Rosell havien fet les paus a l'Speakeasy feia poc més d'un mes. Bartomeu era una part molt activa de l'esvoranc que s'havia obert entre els bàndols, una ferida sagnant que ha marcat la vida institucional i social de l'entitat en els darrers anys i que continua, avui en dia, ben vigent.

Per posar un exemple concret de fins a quin punt Bartomeu prenia partit i no va estar-se de braços plegats durant els cinc anys que va estar fora del Barça, ens hem de situar en el marc de la moció de censura que el 2008 va promoure el soci Oriol Giralt contra la directiva de Laporta. Bartomeu tenia les idees molt clares del que havia de ser el club una vegada poguessin accedir al poder, i un triomf a la moció podia accelerar el procés. Dos dies abans de la votació, en una entrevista a EFE Bartomeu va fer tota una declaració d'intencions que es va convertir automàticament en un titular periodístic molt llaminer: «Votar a favor de la moció de censura és acabar amb el cruyffisme.» Li va sortir de

l'ànima. Poques reflexions com instigar un «no a Cruyff» li van passar més factura amb el pas del temps: l'hemeroteca és molt traïdora i, sovint, té un efecte bumerang.

No cal dir que als rosellistes els molestava profundament la influència de Johan Cruyff en la presa de decisions de Laporta i volien relegar-lo a ser una figura simplement representativa, un símbol de cartró pedra sense veu. Aquest corrent, que esgarrifava una part del barcelonisme, aconseguia cada cop més adeptes, alguns per la deriva erràtica del primer equip de futbol, pels dubtes que transmetia la sensació de dispersió de la directiva i per la imatge desgastada de Laporta en un moment difícil. El 6 de juliol del 2008, la iniciativa de Giralt va imposar-se a les urnes amb 23.870 vots, un 60,60% del total, però es va quedar a un grapat de suports d'arribar al 66,6% necessari que marcaven els estatuts per poder fer fora el president. Era un moment crític per a la legitimitat del mandat de Laporta i calia reconduir-lo.

Després de sobreviure a una crisi de govern —amb vuit directius dimitits—, Laporta va apostar precisament per un entrenador cent per cent cruyffista com Pep Guardiola a la banqueta per regenerar competitivament l'equip després del final decadent, hedonista i desordenat de Frank Rijkaard al timó. Sense saber-ho i amb certa impaciència inicial, es donava el tret de sortida a l'etapa futbolística més gloriosa del Barça justament en els darrers dos anys de mandat de Laporta i amb les eleccions acostant-se lentament, amb l'amenaça de Rosell preparant-se a l'horitzó. La temporada 2008-2009, el Barça va aconseguir el primer triplet de la seva història meravellant el món amb un estil futbolístic

únic: un punt d'inflexió màgic que transcendia les parets del Camp Nou per començar a erigir els blaugrana com un equip dels que fan avançar l'esport cap a una nova etapa evolutiva.

Bartomeu era un dels homes forts de Rosell quan va proclamar-se president el 2010, convertint-se en el mandatari més votat fins aleshores de la història del club amb 35.021 paperetes a favor dins les urnes. El president confiava tant en ell que li va donar la vicepresidència primera de l'entitat, precisament la de l'àrea esportiva, la que havia de supervisar, entre altres coses, la macroestructura del futbol i les decisions que s'havien de prendre al primer equip liderat per Guardiola, garantint el manteniment d'un model d'èxit sense precedents al club i protegint la continuïtat del tresor de la plantilla, el jugador diferencial: Leo Messi. El que no sabia Bartomeu és que només tres anys i mig després Rosell deixaria el càrrec i li entregaria directament les claus del Camp Nou, en principi, amb un mandat que no havia d'exhaurir-se fins al 2016, un repte imprevisit que l'empresari dels *fingers* dels aeroports va entomar demostrant molta capacitat de lideratge i determinació.

Aquell 23 de gener del 2014, el president més votat de la història del Barça va assegurar a la sala de premsa Ricard Muxenchs del Camp Nou per anunciar que marxava de l'entitat. El clima de la compareixença era de solemnitat, amb alguns directius amb un nus a la gola veient que perdien el seu far, la raó per la qual havien pujat dalt del vaixell. Les raons de Rosell per saltar de la nau en marxa van quedar una mica difuses; s'hi barrejaven el setge del jutge Ruz admetent a tràmit la querella per les irregularitats del fitxatge

de Neymar i un relat d'amenaçes i actes vandàlics contra el seu domicili familiar. Feia tot just setanta-dues hores, Rosell s'havia dirigit públicament al jutge en una roda de premsa un punt surrealista utilitzant un to desafiant: «Amb tot el respecte, li demano que em citi a declarar», i va assegurar que Neymar havia costat «57,1 milions d'euros i punt». El relat va canviar radicalment d'una manera fulgurant: de la convicció a la dimissió. «Ens sentim forts» va ser una de les primeres frases que va pronunciar el seu hereu, assegut al seu costat amb cara d'haver-se empassat unes gotetes de lleixiu. L'objectiu del nou president era «mantenir l'excel·lència».

El primer any natural de Bartomeu a la presidència va ser molt complicat. No tenia el carisma dels seus predecessors, es menjava síl·labes parlant en públic, no podia dissimular que no era un futbolista nat i notava al voltant cert soroll que posava en dubte la seva legitimitat al tron blaugrana. Emparat pels estatuts, no tenia plans de convocar eleccions, tot i que era una llosa que sabia que portava a la motxilla. Això sí: com a punt de partida havia tirat endavant el referèndum de l'Espai Barça, aprovat per un ampli 72% dels vots el 5 d'abril, quan portava poc més de dos mesos a la presidència. La temporada del Tata Martino havia estat més que decebedora, i donar-li l'equip a Luis Enrique, decisió que es preveia com un encert, va provocar en poc temps un incendi creixent al vestidor per la seva personalitat forta, que xocava amb la de Leo Messi. I, per acabar-ho d'amanir, a l'estiu la FIFA els havia clavat la sanció per incomplir el reglament amb la incorporació de futbolistes menors d'edat a la Masia. Menys d'un any després del comiat sobtat de

Rosell, el dia a dia del Barça no era gens plàcid, es vivien moments interns convulsos i tot plegat desembocaria en la crisi d'Anoeta. Com a les bones pel·lícules, el guió tenia de tot: trames, subtrames i punts de gir sorprenents. No calien ni les crispetes. Res comparat amb les intrigues futures del cas Barçagate, però en aquell moment en teníem prou amb quatre engrunes per fer un panet.

La tempesta va anar així: la primera setmana de gener del 2015, el Barça tornava de les vacances de Nadal a quatre punts del líder, el Reial Madrid. A l'entrenament del 2 de gener, que va desenvolupar-se a porta tancada, Luis Enrique va prendre una decisió que va molestar Messi mentre jugaven un partidet i l'entrenador feia d'àrbitre. La discussió va confirmar que alguna cosa s'havia trencat entre ells dos i la tensió era palpable a ulls de tot el vestidor. Aquest grau de detall no és fruit només de la reconstrucció periodística, sinó que els va concretar sense embuts l'extravertit i desinhibit Jérémy Mathieu durant una entrevista a Radio Montecarlo. Dos dies després del que anomenarem «l'incident», el Barça visitava el sempre complicat camp de la Reial Societat i Luis Enrique no va incloure Messi en l'onze inicial. L'argentí començaria el partit a la banqueta i el Barça acabaria derrotat per la mínima. Aquesta tria de l'entrenador, vista com una provocació, va atiar encara més les brases, i va desembocar en la destacadíssima absència del 10 al tradicional entrenament obert al públic —familiar i ple de criatures— del 5 de gener al Miniestadi. L'excusa oficial va ser que l'argentí tenia una gastroenteritis, però la realitat era ben diferent i no es podia amagar per més que s'intentés.

Mentre al vestidor miraven de reconstruir els ponts que s'havien trencat, que estaven en ruïnes, també hi havia tensions als despatxos, amb la figura del director esportiu Andoni Zubizarreta en el punt de mira, després que el TAS, el Tribunal d'Arbitratge Esportiu, hagués confirmat la sanció que impediria al club fitxar fins al mercat d'hivern del 2016. Zubi, tip del setge subterrani que patia i dels dards enverinats que li llançaven, va agafar l'escopeta verbal i en unes declaracions durant el postpartit d'Anoeta va desapar cap amunt: «És una sanció dura, de la qual assumeixo la responsabilitat. El meu càrrec sempre ha estat a disposició del club, aquí i a l'Athletic, però les decisions que es van prendre van passar quan l'ara president Bartomeu era vicepresident esportiu del club.» La traca va esclatar ràpidament i els fets es van desencadenar de manera inevitable. La tarda de la vigília de Reis, amb les cavalcades a punt de sortir i les corredisses de la gent anant a buscar regals a última hora, el comunicat del Barça va arribar a la safata d'entrada del correu de les redaccions periodístiques del país amb un llacet. L'entitat anunciava que Bartomeu havia pres la decisió de rescindir el contracte del director esportiu. El buit ideològic deixat per Zubi mai tornaria a omplir-se. Més tard arribarien Ariedo Braidà i companyia, però això ja són figures d'un altre paner.

L'endemà del dia de Reis, el president Bartomeu va citar els mitjans de comunicació per anunciar la convocatòria d'eleccions per al final de la temporada. D'aquesta manera, les avançava un any respecte al que estava previst segons els estatuts, reconeixent obertament que l'atmosfera que envoltava la institució —i, sobretot, la seva figura— no era la

més desitjable per treballar de manera estable. El cas Neymar, la sanció de la FIFA, la deriva de la crisi d'Anoeta... l'olla a pressió tenia un límit. Era una decisió estratègica que ell sabia que era arriscada, una mena de «caixa o caixa» sense mitges tintes: podia sortir-li molt bé, com un cop d'efecte legitimador, o podia sortir-li molt malament, depenent de quin fos el recorregut de l'equip i —per extensió— del club en els mesos següents. No és casualitat que al si del club es repeteixi el mantra de «Si la piloteta entra, tot va bé» des de temps immemorials. Bartomeu va argumentar-ho així: «Volíem acabar el mandat, el club necessita estabilitat i que els mandats es compleixin, però el nivell de tensió de les últimes setmanes no és l'adequat per gestionar el Barça. La trobem desproporcionada, no s'ajusta a la realitat.»

A Bartomeu la jugada no li hauria pogut sortir més perfecta ni que hagués fregat una llàntia meravellosa: tot li va anar de cara. El gran avantatge que tenia en la seva cursa electoral, a més, és que no hi havia una oposició ben armada. A Joan Laporta, tot allò l'agafava a contrapeu i encara paint que la política no era ben bé el que s'esperava, assumint que ser president de la Generalitat potser es quedaria en un somni utòpic per sempre més... i tampoc hi havia gaires alternatives més a part d'algun candidat recurrent amb poca fusta per convèncer les grans masses i d'algun exdirectiu en el seu dia també fidel a Rosell. Entre el miracle post-Anoeta del primer equip masculí de futbol i un camí pràcticament sense obstacles, Bartomeu no va necessitar grans artificis per guanyar; simplement va deixar-se endur per l'embranchida anímica que havia suposat que la

piloteta, efectivament, entrés quan més falta li feia. «Tenim triplet i tenim trident», no es cansava de presumir. És clar que sí! Catifa vermella i el cava en fresc.

Victòria plàcida

En aquest context es va fer encara més rellevant la figura emergent de Jaume Masferrer —que es farà un bon tip de sortir a les pàgines que vindran—. Expert en màrqueting, va anar fent-se un lloc de manera extraoficial entre els bas-tidors del poder del club, i es va convertir en l'assessor més estret de Bartomeu des del dia que va acceptar accedir a la presidència, el 23 de gener del 2014, amb la sortida de Rosell. Masferrer era el seu oracle per a tot: des de decidir desplegar la lona de «La Masia no es toca» com a reacció a la sanció de la FIFA, la campanya a les xarxes de «Tots som Messi» quan l'astre tenia problemes amb hisenda o la pancarta amb les sigles DRE (Diàleg, Respecte, Esport) com a missatge després de l'1 d'octubre, fins a temes infinitament més complexos i foscos com liderar la trama i els tractes amb Nicestream, relació que es traduiria en el monumental i mediàtic cas Barçagate. Masferrer tenia molta més informació de tot el que barrinava Bartomeu que la immensa majoria dels directius, una tendència que es va anar accentuant amb el pas del temps.

El primer retrat robot que trobem del personatge a la premsa esportiva data del 14 de gener del 2015, a les pàgines del diari *Sport*, signat pel periodista veterà Toni Frieros: «Jaume Masferrer, el nuevo gurú». Abans havia passat desapercbut per a la majoria de periodistes, per no parlar del públic

general, sobretot perquè el seu nom no constava adscrit de manera oficial a cap departament concret del club: treballava des de la seva empresa, Confidence & Communication, de manera externa, proveint serveis al Barça —en aquest cas, al president— a canvi d'uns emoluments. No va ser fins al 7 de setembre del 2018 que Bartomeu va donar-li un càrrec específic dins l'organigrama, nomenant-lo director de l'Àrea de Presidència, un rol acabat d'inventar expressament per a ell. Aleshores sí que tot va quedar més clar.

Masferrer ja havia estat vinculat a Rosell des del 2003, quan va participar en la candidatura de Joan Laporta, i, posteriorment, en la cursa electoral de Sandro el 2010. Feia equip amb Jaume López liderant la campanya, però van sorgir desavinences entre ells i Rosell va quedar-se amb López, i va substituir Masferrer amb la peça de Pere Jansà, que acabaria sent el seu primer director de comunicació un cop proclamat president. Això sí, totes les enquestes que feia el club les monitorava l'empresa de Masferrer: no li va faltar de res. Després de tots aquests anys de relació personal amb Rosell, però sobretot amb Bartomeu, ningú altre podia ser el seu cap de campanya per afrontar el veredict de dels comitès del juliol del 2015. I només algú com ell podia establir com a millor data per celebrar-los un dia d'estiu, en plenes vacances i sense partit al Camp Nou.

Entre el triplet, el trident i un Laporta en hores baixes, Masferrer no va trobar gaires obstacles per aconseguir el seu propòsit: que Bartomeu guanyés les eleccions i ell es convertís en mà dreta a l'ombra del ja nou president del Barça. Molt estimat pel president, la seva trajectòria en el si de l'entitat, però, va ser polèmica, amb episodis desagradables